MAATALOUS

Runsas kuivikkeiden käyttö lisää työtä ja kustannuksia, mutta maksaa itsensä takaisin. **TUTKIJA SAKARI ALASUUTARI, TTS**

Viskaalin tilan ja tulevan teurastamon ympärille rakentuu tuottajien verkosto

Tuleva teurastamo maksaa reilun kaupan hinnan, lupaa Heikki Räinä. Verkkokauppa tuo uuden jakelukanavan.

PEKKA FALI

Tuula Kukkola-Räinä sanoo, että ammattitaitoisesti hoidetulla verkkokaupalla on hyvät mahdollisuudet kasvuun.

MUHOS-KEMPELE (MT)
Jos Viskaalin Oy:n suunnitelma toteutuu, Pohjois-Pohjanmaan lihamarkkinoille tulee lisää liikettä. Yhtiön perustaja ja pääomistaja **Heikki Räinä** lupaa, että tuleva teurastamo maksaa lihasta ”reilun kaupan” hinnan.

”Se 20 sentin lisä, mitä tuottajat ovat lihan hintaan vaatineet, maksetaan ainakin meillä.”

Viskaalin teurastamon rahoitus on jo valmiina, ja enää puuttuu ympäristölupa. Kun se saadaan, rakentaminen voidaan aloittaa keväällä.

Vuoden kuluttua siitä teurastamo voi ottaa vastaan rekkalastillisen nautoja tai lampaita kerrallaan.

”Rakennetaan heti täysimittainen, tuhannen eläinyksikön teurastamo”, Räinä sanoo. Vaikka toiminta ehkä alkaa pienimuotoisemmin, laajennusvara on valmiina.

Teurastamon kustannusarvio on 1,5 miljoonaa euroa. Työtä teurastamo tarjoaa 5–10 henkilölle.

Viskaalin Oy:n oma tarve vie osan teurastamon kapasiteetista. Muhoksen Viskaalinmäellä on nyt satapäinen limousinkarja. Navetassa on tilaa 270 naudalle, ja kaikki paikat on tarkoitus käyttää, kertoo tilanhoitaja agrologi **Antti Arola**.

Texel-lampaita on nyt 70, ja määrä nousee yli kolmensadan.

Räinä uskoo, että teurastamolle on muutenkin tarvetta. Erityisesti lampaiden teurastukseen tulee nyt uusi kaivattu mahdollisuus, samoin hevosten. Luomuluvatkin teurastamolle hankitaan.

Verkosto lähi- ja luomuruokaan

Teurastamoa vetää yrittäjä **Aaro Vesala**, ja se on osa Viskaalin verkostoa.

Räinä ja hänen puolisonsa **Tuula Kukkola-Räinän** tähtäimessä on tuottajien ja jakelijoiden verkosto. Uudeksi jakelukanavaksi rakentuu Kukkola-Räinän hoitama verkkokauppa ”Viskaalin Kauppa”, joka välittää erityisesti lähi- ja luomuruokaa.

Kun tieto leviää, mukaan tulee koko ajan uusia ostajia ja tuotteiden tarjoajia.

TUULA KUKKOLA-RÄINÄ

Tuotevalikoimaan kuuluu runsaat sata tuotetta. Laatu, maku, kotimaisuus, pientuotanto, käsityö, eettisyys ja puhtaus ovat tuotteiden valintakriteereitä. Eettisyyteen kuuluu luonnollisesti eläinten hyvinvoinnista huolehtiminen.

”Me auditoimme kaikki yhteistoimintatilat”, Räinä sanoo. Se tarkoittaa, että eläinten hyvinvointi ja tuotteiden laatu varmistetaan.

Uusia tuottajia tulee mukaan

Toiminnassa ollaan aivan alkumetreillä, mutta jo nyt pihvilihaa ja lammasta, sotkamolaista kyytön tilamaitoa ja muita lähituotteita toimitetaan puolelle sadalle tilaajalle.

”Kun tieto leviää, mukaan tulee koko ajan uusia ostajia ja tuotteiden tarjoajia”, Kukkola-Räinä kertoo.

Ostokset toimitetaan haluttaessa kotiovelle Oulun alueella. Ne voi myös hakea noutopisteistä, joita lisätään tarpeen mukaan. Pääosa asiakkaista on Oulun seudulla, ja yksi noutopiste on Raahessa.

Viskaalin markkinointi- ja myyntikanavan toteutukseen on saatu tukea Pohjois-Pohjanmaan elykeskukselta EU:n Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta.

JOUKO RÖNKKÖ

Texel-lampaat ovat tunnettua liharotua.

Jauhoja, ryynejä, yrttejä, mehuja, kyytön maitoa... Viskaalin Kaupassa on jo paljon tuotteita.

Entinen sonniasema pääsi uuteen käyttöön

MUHOS (MT)
Viskaalin mäellä on pitkät perinteet. Oolannin sodan aikana 1850-luvulla, kun ”engelsmanni seilas Suomemme rannoilla”, Oulun kaupungin paperit tuotiin turvaan Viskaalin tilan kellariin.

Meidän ajaltamme mäki muistetaan paikkana, josta keinosiementäjät lähtivät kierroksilleen pitkin maakuntaa.

”Täällä oli sonniasema, josta siemenensä saivat lähes kaikki maakunnan naudat”, **Heikki Räinä** tietää.

Noin vuosi sitten tila siirtyi Räinän omistukseen, ja sen jälkeen tiloja on korjailtu uuteen käyttöön. Nyt katon alaista tilaa on yli 4 000 neliötä. 1 500 neliön navetassa on 280 eläinpaikkaa. Vanha lähettämönavetta on lampolana, ja siellä on tilaa 330 lampaalle.

Eläinten määrä on ripeässä kasvussa. Pihvilihastaan tunnettua limousin-karjaa on 70 lehmää ja sonnia sekä nuorta karjaa 30 päätä. 70 texel-lammasta ja kaksi pässiä pitävät huolta lampolan täyttämisestä. Yhtään omaa vasikkaa tai karitsaa ei ole vielä teurastettu.

Peltoa on reilut 100 hehtaaria ja 50 hehtaarin raivaus on käynnissä. Metsää on 170 hehtaaria. Lisäksi tilalla puristetaan öljyä Tyrnävän pelloilla kasvavasta rypsistä.

Aaro Vesalan vetämä yritys rakentaa tilalle teurastamon.

Joskus lähivuosina saatetaan Viskaalin mäellä pitää myös syys- ja kevätmarkkinoita.

Leipää lehmille ja lampaille

Lehmillä ja lampailla ei tule täällä pula rehusta. Pelloilta saadaan väkirehu, ja oman leipomon ylijäämistä tulee leipää.

”Vain kivennäinen joudutaan ostamaan”, tilanhoitaja **Antti Arola** kertoo.

Leipä on Pulla Pirtin leipomoista. Räinä on leipomoketjun entinen yrittäjä, ja toimii edelleen sen hallituksessa. Leipomoketjun jakeluverkostoa käytetään myös Viskaalin Oy:n verkkokaupan jakelun tukena.

Arolan lisäksi tilalla on kaksi ulkopuolista työntekijää.

”Pari kirvesmiestäkin tilalla on töissä näköjään vakinaisesti”, Räinä sanoo. Rakentamista on riittänyt ja riittää edelleen.

JOUKO RÖNKKÖ

A-rehu tuo markkinoille tila-rehustamon

A-Rehu Oy on tuonut markkinoille standardimitoilla tehdyn tilarehustamon, jonka avulla kotieläintilat pystyvät valmistamaan rehuja omien tuotantorakennustensa läheisyydessä.

Tavoitteena on parantaa rehustuksen kustannustehokkuutta, oikea-aikaisuutta ja ympäristöystävällisyyttä.

Tilarehustamo on kahdesta kontista tilalla paikalleen asennettava pienoisrehutehdas, joka ei vaadi erillisiä perustuksia. Asennus ja käyttöönotto on suunniteltu periaatteella sähköjohto kiinni ja mylly käyntiin.

Suunnittelusta ja valmistuksesta vastaa seinäjokelainen JPT-Industria Oy.

Automatisoitu valmistusprosessi

Tilarehustamo on toiminnoiltaan kuin perinteinen rehutehdas. Sen eräpunnitukseen ja -sekoitukseen perustuva valmistusprosessi on pitkälle automatisoitu ja tietojärjestelmä mahdollistaa reseptien ylläpidon ja punnitusraportit rehuerittäin. Kapasiteetti on 2 500 kiloa valmista rehua tunnissa.

Prosessia voi valvoa esimerkiksi kotikoneelta ja poikkeustilanteista on saatavissa hälytys matkapuhelimeen.

A-Tilarehustamo sopii eri tuotantoeläinten rehujen valmistamiseen täysrehuista tiivisteisiin. Suunnitteluvaiheessa yhteistyötä on tehty sikatilojen kanssa, mutta myös siipikarja- ja nautatilojen odotetaan hyötyvän tilarehustamon käytöstä.

MT

Kotieläintilojen kuivitus on edelleen usein käsityötä

JAANA KANKAANPÄÄ

Kuivitus koetaan usein työlääksi, ja siksi siitä tingitään.

Eläinten kuivitus tehdään edelleen usein käsityönä, ilmenee TTS:n tutkimushankkeen tuloksista.

Tyypillistä käsin kuivittaminen on etenkin lypsykarjoissa. Suurissa karjoissa tämä aiheuttaa riskin siihen, että työ- ja kuiviketarpeen kasvaessa kuivikkeita saatetaan käyttää liian niukasti, arvelee TTS:n tutkija **Sakari Alasuutari**.

”Kuivitus koetaan työlääksi, ja siksi siitä helposti tingitään.”

Alasuutarin mukaan kuivituksen merkitystä ei välttämättä ymmärretä riittävästi eläinten hyvinvoinnin ja puhtaanapidon kannalta. Esimerkiksi lypsyllä kuluu usein enemmän aikaa puhdistukseen, jos lehmät ovat likaantuneet riittämättömän kuivituksen vuoksi.

Hän muistuttaa, että kuivikkeet ovat tärkeä hyvinvointitekijä navetassa ja eläinten makuupaikat tulee lietelantajärjestelmien yleistymisestä huolimatta kuivittaa.

”Runsas kuivikkeiden käyttö lisää työtä ja kustannuksia, mutta maksaa itsensä takaisin. Kun kuivitus on kunnossa, eläimet pysyvät terveempinä ja viihtyvät paremmin.”

Yleisimmät apuvälineet yhä saavi ja kärryt

Vuonna 2004 tehdyn kyselyn mukaan 97 kotieläintiloista jakoi kuivikkeen käsin.

Viitisen vuotta sitten yli 40 lehmän lypsykarjatiloista 55 prosenttia levitti kuivikkeen käsin saavista, ja noin 30 prosenttia käytti vaunua tai kottikärryjä, josta kuivike levitettiin kauhalla.

Tuotantoneuvojien mukaan koneellista kuivitusta käyttävillä tiloilla on aika yleistä, että pienkuormaajalla tuodaan kuiviketta parsien päihin varastoon. Muita kuivituskoneita on lypsykarjanavetoissa vielä vähän. Lihakarjatiloilla käytetään melko paljon hinattavia paalisilppureita.

Vuonna 2004 markkinoilla ei juuri ollut varsinaisia kuivituskoneita, mikä koettiin tiloilla puutteeksi. Siitä huolimatta ne olivat vielä viime vuonnakin laitevalmistajien mukaan uutta Suomessa. Kuivituslaitteet ovat yleensä viimeisiä koneita, joita hankitaan, eikä hankintaan saa investointitukea.

”Koneellistamista kannattaa harkita”

Alasuutarin mielestä kuivituksen koneellistamista pitäisi monella tilalla harkita vakavasti, jotta työmäärä ei aiheuttaisi kuivikemäärästä tinkimistä.

Kuivittamiseen soveltuvia laitteita on saatavilla yksinkertaisista ihmisen kävellen ohjattavista polttomoottorikuivituskoneista kiskoilla kulkeviin sähkökäyttöisiin kuivitusvaunuihin.

Myös pienkuormaimiin ja traktoriin saa lisävarusteena erilaisia kuivituslaitteita.

Työnnettävien kuivituskoneiden hinnat vaihtelevat varustelusta ja tehosta riippuen alle kymmenestä tuhannesta noin viiteentoista tuhanteen euroon. Päältä ajettavien koneiden hinnat liikkuvat kymmenen ja kahdenkymmenen tuhannen euron välillä ja pienkuormaimen jakokauhojen hinnat koosta riippuen viiden ja kahdeksan tuhannen euron välillä.

”Minusta kuivituskone haukkuu hintansa vähintään yhden robotin kokoluokasta lähtien.”

Yleisimmin kuivikkeena käytetään kutteria ja turvetta, joiden kummankin osuus kuivikemateriaaleista oli vuonna 2007 runsaat 30 prosenttia. Sahanpurua käytti 10 prosenttia ja olkea 6 prosenttia tiloista.

TTS:n selvityshankkeen rahoitti maa- ja metsätalousministeriö.

TERHI TORIKKA

USA:STA LYHYESTI

Maataloustulo nousi kolmanneksen

USA:n maatalous nousi viime vuonna 31 prosenttia, liittovaltion maatalousministeriö laskee. Inflaatio huomioon ottaen maataloustulo on suurin sitten vuoden 1974.

Isoilta maitotiloilta parempaa maitoa

Isojen maitotilojen maito on laadultaan parempaa kuin pienten tilojen.

”Pienten tilojen on väitetty olevan parempia. Halusin tutkia asian”, elintarviketieteen professori **Steve Ingman** Wisconsinin yliopistosta sanoo.

Tutkittavana oli lähes 15 000 tilaa. Pienen karjan raja oli 118 lypsylehmää. Jättitiloilla oli vähintään 714 lehmää. Isoiksi luettiin tilat siltä väliltä.

Soluluku oli jättitiloilla keskimäärin 240 000, isoilla 273 000 ja pienillä 369 000.

Suomessa ykkösluokan maidon soluraja on 250 000. Noin 1,5 prosenttia suomalaisista maitotiloista yltäisi amerikkalaismittakaavan mukaan isoksi.

Äänestäjät haluavat ympäristöohjelmia

Amerikkalaisten enemmistö haluaa säilyttää maataloustuissa ympäristövaatimuksia.

57 prosenttia vastustaa suojeluohjelmista luopumista. 69 prosenttia pitää maatalouspolitiikan ykkösasiana kemikaalien ja ravinteiden vesistöpäästöjen vähentämistä. 60 prosenttia haluaa maataloustukiin ympäristöehdot.

Jos maataloustukia leikataan, 52 prosenttia suuntaisi leikkaukset suoriin tukiin.

David and Lucille Packard Foundation kysyi mielipiteet 1 200 amerikkalaiselta.

MIKE WILSON